

Key words: sweet cherry, cultivar, yield, resistance to diseases, winter – hardiness, fruit quality.

ХОЗЯЙСТВЕННО-БИОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА НОВЫХ СОРТОВ ЧЕРЕШНИ (*CERASUS AVIUM MOENCH.*) СЕЛЕКЦИИ МЕЛИТОПОЛЬСКОЙ ОСС

С. В. ДОЛГОВА, младший науч. сотрудник
Мелитопольская опытная станция садоводства
имени М. Ф. Сидоренко ИС НААН Украины,
72311, Мелитополь, ул. Вакуленчука, 99, e-mail: iosuaan@zp.ukrtel.net

Представлены результаты изучения новых сортов черешни селекции МОСС имени М.Ф. Сидоренко ИС НААН в условиях южной Степи Украины. По комплексу ценных признаков выделены сорта с высокими хозяйственно-биологическими показателями: высокой урожайностью, большим размером плодов, комплексной устойчивостью к монилиозу и коккомикозу, с генеративными почками, устойчивыми к низким температурам зимой, в том числе Шанс (раннего срока созревания), Простор, Забута, Тотем, Зодиак (среднего), Анилаг, Любымыца Туровцева, Меотида, Мираж (позднего), рекомендуемые для выращивания в промышленных насаждениях.

Ключевые слова: черешня, сорт, урожайность, устойчивость к болезням, зимостойкость, качество плодов.

Одержано редколегією 06.06.15

ISSN 0558-1125
УДК 634.21/634.1:631.527(477.7)

СОРТИ АБРИКОСА (*ARMENIACA VULGARIS LAM.*) СЕЛЕКЦІЇ МЕЛІТОПОЛЬСЬКОЇ ДСС ДЛЯ ВИРОБНИЧИХ НАСАДЖЕНЬ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Л. І. ДУНАЄВА, молодший наук. співробітник
Мелітопольська дослідна станція садівництва (МДСС)
імені М. Ф. Сидоренка ІС НААН України,
72311, Мелітополь, вул. Вакуленчука, 99, e-mail: iosuaan@zp.ukrtel.net

Наведено результати вивчення нових сортів абрикоса селекції Мелітопольської ДСС за комплексом господарсько-біологічних ознак, а саме: зимостійкість генеративних бруньок, стійкість бутонів, квіток і зав'язі до весняних заморозків, урожайність, стійкість до моніліального опіку, строки досягання та якість плодів. Виділено сорти надраннього, раннього, ранньо-середнього та середньо-пізнього термінів дозрівання, котрі в найбільшій мірі проявили біологічний потенціал продуктивності і якості плодів у південному Степу України: Кумір,

Ювілейний Федченкової, Дар Мелітополя, Ташенаський та Садовий. Впровадження їх у виробництво дозволить одержувати високотоварну та високосмакову продукцію, подовжити період споживання свіжих плодів досліджуваної культури.

Ключові слова: абрикос, сорт, урожайність, маса плодів, стійкість до хвороб, зимостійкість.

Абрикос – культура скороплідна, посухостійка, з плодами високих смакових якостей [2]. Проте вона має істотний недолік – нерегулярність плодоношення, пов'язану з впливом несприятливих біо- та абіотичних факторів довкілля [3, 10]. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є створення нових сортів, пристосованих до умов вирощування [1], різних строків досягання, високоврожайних, стійких до несприятливих чинників зовнішнього середовища [9], придатних для створення виробничих насаджень. З цією метою проводили оцінювання нових сортів абрикоса селекції МДСС імені М. Ф. Сидоренка в умовах південного Степу України за господарсько-біологічними ознаками на базі ДП ДГ «Мелітопольське».

Методики та вихідний матеріал. Насадження закладено у 2000-2001 роках однорічними саджанцями, щепленими на сіянцях абрикоса, схема садіння – 6х4 м. Грунт дослідної ділянки темно-каштановий, слабосолонцюватий, система утримування – чорний пар. Дослідження виконували за «Програмою і методикою сортоизучення плодовых, ягодных и орехоплодных культур» [7, 8] і «Методикою державного сортовипробування сільськогосподарських культур на придатність до поширення в Україні (плодові, ягідні, горіхоплідні, субтропічні, виноград та шовковиця)» [6]. Статистичну обробку експериментальних даних виконано згідно з «Методикою проведення польових досліджень з плодовими культурами» [5] і «Методикою полевого опыта» [4].

Основні господарсько-біологічні показники сортів абрикоса за результатами досліджень протягом 2008-2014 років

Сорт	Початок досягання плодів (крайні дати за період з 2008 по 2014 рр.)	Зимостійкість генеративних бруньок	Стійкість до моніляльного опіку, бал	Урожайність, т/га		Середня маса плодів, г	Дегустаційна оцінка смаку плодів, бал
				середня	максимальна		
Кумір	8-23.06	Висока	8,0	8,6	14,7	55,7	8,5
Ювілейний Федченкової	12-25.06	Середня	8,0	9,6	18,8	69,3	8,5
Мелітопольський ранній	12-27.06	Висока	7,6	10,2	15,8	60,8	8,2
Дар Мелітополя	17.06-4.07	Висока	7,9	8,9	16,7	70,9	8,3
Ташенаський	17.06-1.07	Висока	7,0	10,7	20,8	58,4	8,5
Зоряний	22.06-7.07	Висока	7,2	10,4	19,1	55,8	8,0
Мелітопольський лучистий	22.06-14.07	Висока	7,2	11,9	20,0	57,6	8,2
Садовий	29.06-19.07	Висока	7,4	12,1	17,5	56,2	8,3
Мелітопольський пізній	15-27.07	Висока	5,0	13,3	23,2	58,4	8,5
НР₀₅	х	х	0,6	1,4	2,2	3,3	0,4

Результати і обговорення. З 2006 р. сортимент абрикоса, представлений у «Державному реєстрі...», поповнився сортами селекції МДСС Кумір, Дар Мелітополя, Ташенакський, Садовий, а з 2014 – Ювілейним Федченкової, котрі разом з широко відомими Мелітопольським раннім, Зоряним, Мелітопольським лучистим і Мелітопольським пізнім створюють конвеєр надходження свіжих плодів до споживачів і пунктів переробки. Завдяки виведенню надранніх сортів (таблиця), високоякісні плоди абрикоса можна отримати вже в першій декаді червня. Проте багато залежить і від умов року. Різниця у строках досягання певного сорту може становити два-три тижні. Наприклад, дозрівання плодів Куміра у 2008 році почалося 23, а у 2014 р. 8 червня.

На врожайність сортів впливають також біо- та абіотичні фактори. Протягом років досліджень причинами зниження цього показника були критичні для культури абрикоса негативні температури взимку та навесні, а також ураження моніліальним опіком.

Виділені сорти в найбільшій мірі проявили свій біологічний потенціал урожайності і якості плодів в умовах південного Степу.

Абрикосовий сезон відкриває новий сорт **Кумір** (рис. 1). Його плоди – великі, подовжено-округлі, світло-золотисті, з рум'янцем у вигляді крапочок, досягають на 5-7 днів раніше, ніж у розповсюдженого Мелітопольського раннього. М'якоть світло-золотиста, ніжна, дуже соковита, кислоувато-солодка, добре відокремлюється від кісточки. Призначення сорту десертне, переваги – надранній строк дозрівання, добрі смакові якості плодів, висока стійкість до моніліального опіку.

Ювілейний Федченкової (рис. 2). Плоди – великі, еліптичної форми, в умовах м. Мелітополь дозрівають на 2-3 дні раніше, ніж у сорту Мелітопольський ранній. Шкірочка жовто-оранжева, з малиновим рум'янцем на сонячному боці. М'якоть кремово-жовта, ніжна, соковита, не волокниста, кисло-солодка, аромат-

Рис. 1. Плоди сорту Кумір

Рис. 2. Плоди сорту Ювілейний Федченкової

на, добре відокремлюється від кісточки. Призначення сорту десертне, переваги – стійкість до моніліального опіку, висока врожайність і великоплідність.

Рис. 3. Плоди сорту Дар Мелітополя

Рис. 4. Плоди сорту Ташенакський

Дар Мелітополя (рис. 3). Плоди – дуже великі, майже округлі, світло-кремові, з плямистим рум'янцем на сонячному боці, досягають на 3-5 днів пізніше,

Рис. 5. Плоди сорту Садовий

ніж у сорту Мелітопольський ранній. М'якоть кремова, соковита, кислувато-солодкого смаку, ароматна, легко відокремлюється від кісточки. Призначення сорту десертне, переваги – висока стійкість до моніліального опіку, великоплідність.

Ташенакський (рис. 4). Плоди – великі, округлі, із загостреною вершиною, оранжеві, дозрівають на 3-5 днів раніше, ніж у сортів Зоряний та Мелітопольський лучистий. М'якоть яскраво-оранжева, соковита, середньої щільності, кисло-солодкого смаку, ароматна, добре відокремлюється від кісточки. Сорт транспортабельний, переваги – висока врожайність, універсальне призначення плодів відмінних смакових і товарних якостей.

Садовий (рис. 5). Плоди – великі, широкоовальні, стиснуті з боків, з невеликим дзьобиком, оранжевого кольору, досягають на 8-10 днів раніше, ніж у сорту Мелітопольський пізній. М'якоть яскраво-оранжева, середньої щільності, кисло-солодкого смаку, ароматна, добре відокремлюється від кісточки. Призначення сорту універсальне, переваги – висока врожайність і стійкість до весняних заморозків.

Висновки. На підставі результатів багаторічних досліджень в умовах південного Степу України за комплексом цінних господарсько-біологічних ознак виділено сорти абрикоса Кумір, Ювілейний Федченкової, Ташенакський, Дар Мелітополя та Садовий. Вони дадуть можливість одержувати продукцію високих товарних і смакових якостей, подовжити період споживання свіжих плодів, тому рекомендуються для закладення виробничих насаджень на півдні республіки.

Список використаної літератури

1. Авдеев В. И. Генцентры и селекционные ресурсы абрикоса / В. И. Авдеев // Плодоводство: материалы междунар. науч. конф. «Современное плодоводство: состояние и перспективы развития», посвящ. 80-летию основания Института плодоводства НАН Беларуси. – Т. 17, ч. 2. – Самохваловичи, 2005. – С. 142-144.
2. Атлас перспективных сортов плодовых и ягодных культур / под ред. В. П. Копаня. – К.: Олександр, 1999. – 455 с.
3. Бублик Л. І. Довідник із захисту рослин / [Л. І. Бублик, Г. І. Васечко, В. П. Васильєв та ін.]; за ред. М. П. Лісового. – К.: Урожай, 1999. – 744 с. – ISBN 966-05-0075-0.
4. Доспехов Б. А. Методика полевого опыта / Б. А. Доспехов. – М.: Агропромиздат, 1985. – 351 с.
5. Кондратенко П. В. Методика проведення польових досліджень з плодовими культурами / П. В. Кондратенко, М. О. Бублик. – К.: Аграрна наука, 1996. – 96 с.
6. Методика державного сорто випробування сільськогосподарських культур на придатність до поширення в Україні (плодові, ягідні, горіхоплідні, субтропічні, виноград та шовковиця) // Охорона прав на сорти рослин. – К.: Мінагрополітика, 2005. – Вип. 2, ч. 2. – С. 161-177, 213-221.
7. Програма и методика сортоизучения плодовых, ягодных и орехоплодных культур / [под общ. ред. Г. А. Лобанова]. – Мичуринск, 1973. – 491 с.
8. Програма и методика сортоизучения плодовых, ягодных и орехоплодных культур / [под общ. ред. Е. Н. Седова, Т. П. Огольцовой]. – Орел: ВНИИСПК, 1999. – 608 с.
9. Садівництво півдня України / за ред. В. А. Рульєва. – Запоріжжя: Дике поле, 2003. – 240 с.

10. Шолохов А. М. О влиянии температуры на развитие цветковых почек абрикоса / А. М. Шолохов, В. И. Важов, Т. М. Саввина // Бюл. ГНБС. – 1983. – Вып. 51. – С. 64-68.

APRICOT (*ARMENIACA VULGARIS LAM.*) CULTIVARS BRED AT THE MELITOPOL' RSFG FOR THE PRODUCTIONAL ORCHARDS IN THE UKRAINE'S SOUTHERN STEPPE

L. I. DUNAYEVA, Junior Research Worker

M.F. Sydorenko Melitopol' Research Station of Fruit Growing of the Institute of Horticulture, NAAS of Ukraine,
72311, Melitopol', 99 Vakulenchuk St., e-mail: iosuaan@zp.ukrtel.net

The author presents the results of studying new apricot cultivars bred at the Melitopol' RSFG on the complex of economic and biological characteristics, namely: generative buds winter-hardiness, resistance of buds, flowers and ovaries to spring frosts, Monilia, ripening rates, yield and fruits quality. Cvs have been selected of the ultra early, early, early-middle and middle-late maturity terms that displayed to the greatest degree their biological potential of productivity and fruit quality in the Ukraine's Southern Steppe – Kumir, Yuvileiny Fedchenkovi, Dar Melitopolya, Tashchenaks'ky and Sadovy. Their introduction into production will make it possible to obtain high marketable and high taste products and to prolong the period of the researched crop fruits consumption as fresh.

Key words: apricot, cultivar, yield, fruit mass, resistance to diseases, winter-hardiness.

СОРТА АБРИКОСА (*ARMENIACA VULGARIS LAM.*) СЕЛЕКЦИИ МЕЛИТОПОЛЬСКОЙ ОСС ДЛЯ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ НАСАЖДЕНИЙ ЮЖНОЙ СТЕПИ УКРАИНЫ

Л. И. ДУНАЕВА, младший науч. сотрудник

Мелитопольская опытная станция садоводства
имени М. Ф. Сидоренко ИС НААН Украины,
72311, Мелитополь, ул. Вакуленчука, 99, e-mail: iosuaan@zp.ukrtel.net

Приведены результаты изучения новых сортов абрикоса селекции Мелитопольской ОСС по комплексу хозяйственно-биологических признаков, а именно: зимостойкость генеративных почек, устойчивость бутонов, цветков и завязи к весенним заморозкам, к монилиальному ожогу, по срокам созревания, урожайности и качеству плодов. Выделены сорта сверхраннего, раннего, ранне-среднего и средне-позднего сроков созревания, в наибольшей мере проявившие биологический потенциал продуктивности и качества плодов в южной Степи Украины: Кумир, Ювильейный Фэдчэнкoви, Дар Мелитoпoля, Ташчeнaкcкий и Сaдoвый. Внeдpeниe их в пpoизвoдcтвo пoзвoлит пoлучaть выcoкoтoвaрную пpoдyкцию хoрoших вкycoвых кaчecтв, пpoдлить пepиoд пoтpeблeния cвeжeх плoдoв.

Ключевые слова: абрикос, сорт, урожайность, масса плодов, устойчивость к болезням, зимостойкость.

Одержано редколлегією 07.06.15